

Complexnummer: 513998

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Schatzenburg

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

513997, 513999, 514000, 514001, 514002

Woonplaats

Dronryp

Gemeente

Waadhoeke

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdoject

Eastryp 1, 9035 VN te Dronryp

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

Inleiding HISTORISCHE BUITENPLAATS SCHATZENBURG. In structuur en deels in detail gaaf bewaarde historische buitenplaats met (1) HOOFDGEBOUW, (2) HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG, (3) TOEGANGSHEK, (4) TUINBEELD, (5) VOORMALIGE TUINMANSWONING ("HUISJE GIESING"). Het gebouw dat in 1698 op de plaats van Brantsmastate verrees, werd in 1724 tot op de fundamenteën gesloopt. Omstreeks 1725 is met gebruikmaking van enkele fundamentresten in opdracht van Hermanus Huber en Elisabeth de Hertoghe door Wijbe Saagmans met medewerking van Berend Storm en Jacob Sijdses Bruinsma het huidige hoofdgebouw opgetrokken, dat kort voor 1749 de naam Schatzenburg kreeg. In 1780 volgde een modernisering die het huidige karakter nog steeds bepaalt. De huidige garage rechts van het huis dateert uit de jaren '20 van de twintigste eeuw en bevat een steen met alliantiewapen van de families Huber en De Hertoghe die afkomstig is van een koetshuis uit circa 1730 (dat in 1897 werd gesloopt). De garage, de druivenkas tegen de zuidgevel van het huis (ingrijpend gerenoveerd in 1996), de schuur in de moestuin (vernieuwd in 1981) en het houten bruggetje uit 1986 in het Quaestiusbosje vallen buiten de wettelijke bescherming wegens gebrek aan ouderdom en/of cultuurhistorische waarde. Het terrein van de buitenplaats Schatzenburg ligt gedeeltelijk op een terp met een archeologische verwachtingswaarde. Aan de voorzijde (oost) grenst de aanleg van de historische buitenplaats aan de sloot parallel aan de oude weg tussen Dronryp en Menaldum, dezelfde sloot loopt met een aantal haakse en stompe hoeken en begrenst de historische buitenplaats aan de noord- en zuidzijde. Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering:

De HISTORISCHE BUITENPLAATS SCHATZENBURG is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang want:

- het hoofdgebouw bezit ouderdoms - en zeldzaamheidswaarde binnen het bestand van de Nederlandse bouwkunst; - het hoofdgebouw is in uitwendige staat en inwendige verschijningsvorm, onder meer bestaand uit hoofdingeling, materialen en constructieve elementen alsook detaillering gaaf behouden gebleven; - de bij de buitenplaats behorende tuin- en parkaanleg in landschapsstijl uit de eerste helft van de 19de eeuw in combinatie met oudere, formele elementen uit het eind van de 17de en begin van de 18de eeuw bleef behouden met aan de voorzijde een open karakteristiek en een besloten aan de achterzijde in de vorm van het wandelbos; - het toegangshek en het tuinbeeld van Flora vormen functionele, karakteristieke en oude onderdelen van de historische buitenplaats; - Schatzenburg is met de nog steeds functionerende boomgaard en moestuin een zeer goed voorbeeld van een historische Friese buitenplaats en vertegenwoordigt als zodanig tuinhistorisch belang; - Schatzenburg voorziet op basis van opstellen en aanleg, sierende hoedanigheden en utiliteits-uitingen over een opmerkelijk veelzijdig en samenhangend spectrum van historische belevings- en ervaringsmomenten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 513997

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	02 september 2002
Kadaster deel/nr	82773/41

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Dronryp	Waadhoeke	Fryslân

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Dronrijp	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Dronrijp	E			80

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1:

HOOFDGEBOUW (Huis Schatzenburg), staat op restanten van de fundering van een oudere voorganger en werd in 1725-1727 gebouwd als buitenhuis met een breedte van zeven traveeën. De plattegrond vertoont een L-vorm en wordt ingenomen door het huis met een tegen de achterzijde opgetrokken aanbouw. Meester timmerman en metselaar Wybe Saagmans en meester beeld- en steenhouwers Berend Storm en Jacob Sydses Bruinsma (allen uit Leeuwarden), waren bij de verbouwing van 1724 betrokken. Boven het iets uitspringend middenrisaliet met sober omlijste ingang een Vlaamse topgevel met venster en bekroning door beeldhouwwerk geflankeerd met vazen en voorzien van het alliantiewapen van de families Huber en De Hertoghe. Het huis telt een souterrain, een bel-etage en een kapverdieping met afgeplatte schildkap waarop vier gemetselde schoorstenen en wordt gedekt met zwart-glanzende Lucas IJsbrandspannen. Twee dakkapellen zijn aan de voorzijde, drie aan de achterzijde geplaatst.

De voorgevel wordt afgesloten met geblokte kroonlijst tussen eveneens geblokte hoekpilasters. Brede zandstenen toegangstrap met vazen. Bordes met windvang uit 1925. Links van het hoofdgebouw ligt ondergronds een reinwaterkelder (1701). Uitwendig dateren uit 1725 naast het zandstenen fronton met alliantiewapen de zandstenen plint in de zijgevels en achtergevel. Kapconstructie van het huis gewijzigd in 1897 (volgens inscriptie in dakkapel) en bestaand uit een grenen jukconstructie. In de noordgevel (rechts) aan de uiterste zijden twee vensters boven elkaar, beide met luiken en voorzien van roedenverdeling, het oostelijke op de bel-etage met kalf, de vensters van het souterrain eveneens met roedenverdeling. Achter- of westgevel met verschillende (later aangebrachte) vensters (zes- onder vijftienruits), in de hoek tussen het huis en de aanbouw bevindt zich onder een toiletuitbouw een toegang uit de 18de eeuw. Opzet van zuid- of linkergevel deels als noordgevel, echter met twee hoge schuiframen op de bel-etage, daaronder een drielichtvenster. Inwendig dateert o.a. de monumentale trap uit 1725 alsook de marmeren gangvloer op de bel-etage, grote

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

paneeldeuren op deze etage, in de grote zaal ionische pilasters en roodmarmeren schoorsteenmantel (omstreeks 1850) met grote voluten en een schoorsteenboezem met spiegel en schildering op doek (toegeschreven aan A. Otto Swalue, 1683-1768), ionische pilasters in de salon, de keuken met o.a. schouw, gootsteen en marmeren aanrecht, pomp en kranen, muurkast in het souterrain Een kastenwand uit het koetshuis (uit circa 1730, gesloopt in 1897) staat op zolder; sinds de restauratie (voorjaar 1999) bevinden zich hergebruikte roedenramen op de bel-étage. Veranderingen en toevoegingen vonden plaats omstreeks 1780 (o.a. wijziging roedenverdeling van de ramen, verhoging van de afscheiding tussen boven- en onderramen op de bel-etage; op de bel-etage nog één raam met oude afscheiding met kalf) en in de jaren '40 van de 19de eeuw. Ook nadat Schatzenburg in 1897 in eigendom was gekomen van Gasthuis Vredenhof kwam, is veel gesloopt, toegevoegd en veranderd. De uitbouw aan de zuidzijde is een restant van de oude bijgebouwen uit de periode 1698 tot 1842. Het souterrain van het hoofdgebouw (noord-oostzijde) dient sinds 1897 als woning voor de huisbewaarder en dateert van kort vóór 1842: een tweelaagse vleugel, twee gepleisterde gevels onder schilddak, op de nok een ruiter met klokje. Inwendig bleef de 19de-eeuwse indeling behouden met o.a. paneeldeuren, schouw, kastenwand.

Waardering:

HUIS SCHATZENBURG is van algemeen belang want:

- het is in uitwendige verschijningsvorm en interne ruimteschikking, onder meer bestaand uit hoofdingeling, materialen en constructieve elementen alsook detaillering gaaf behouden gebleven; de schoorsteenboezem en het alliantiewapen, beide in 1725 vervaardigd door Berend Storm en Jacob Sijdses Bruinsma en de in originele staat verkerende keuken uit de 18de eeuw zijn in dit opzicht vermeldenswaard; - in typologisch opzicht biedt het monument een zeldzaam voorbeeld van een voornaam buitenhuis uit de 18de eeuw, zijnde het type van een dwars geplaatst huis met Vlaamse gevel; - in historisch-stilistisch verband vormt het monument een boeiend voorbeeld van een voornaam, Fries buitenhuis met invloeden van het Franse hof uit de tijd van Lodewijk XIV; - het hoofdgebouw vormt de kern van de oude buitenplaats Schatzenburg met haar tuinaanleg en wandelbos; het geheel draagt in hoge mate bij aan de historische belevingswaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 513999

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	02 september 2002
Kadaster deel/nr	82773/27

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Dronryp	Waadhoeke	Fryslân

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Dronrijp	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Dronrijp	E			80

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2:

HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG behorende tot de buitenplaats Schatzenburg en deels gelegen op een afgegraven terp. In structuur en verschijningsvorm gaaf bewaarde kleinschalige buitenplaats in landschapsstijl uit de jaren '40 van de 19de eeuw met elementen van een oudere, formele aanleg die zich met name nog manifesteert in de begrenzing van de buitenplaats, de moestuin en de boomgaarden, de aan drie zijden van het huis lopende gracht (noord, west, zuid). De landschappelijke aanleg kwam tot stand tijdens de bewoning tussen 1839-1887 van Schatzenburg door Assuerus Quaestius, en vertoont verwantschap met het werk van L.P. Roodbaard. De landschappelijke aanleg wordt gekenmerkt door een open presentatie aan de voorzijde, parallel aan de oude weg naar Menaldum (oost) met daarin de entree en aansluitende rondweg om de niervormige vijver, solitaire bomen, heesters en een rij leilinden. In het gazon rond de vijver - maar ook elders op Schatzenburg - groeit stinsenflora. Aan de noordzijde de grote boomgaard met een oude lindenlaan, deels parallel aan de oude weg naar Menaldum, deels parallel aan het noordelijke deel van de rondweg; deze boomgaard heeft een parkachtige inrichting met nog herkenbaar beloop van slingerpaden en aan de zuidoostkant solitaire heesters en geknotte esdoorns. Een tientallen meters lange houten schutting sluit de boomgaard aan de noordkant af. Aan de zuidzijde tussen het hoofdgebouw en de gracht met populierensingel en een houtwal, de moestuin met nabij gelegen bruggetje en bloemperken. Pal ten westen van het hoofdgebouw de kleine boomgaard met omlopend pad dat aan de zijde van de gracht door hagen wordt omzoomd; deze boomgaard is ter plaatse van de in 1897 gesloopte bijgebouwen aangelegd. Verder aan de westkant een gesloten en glooiende presentatie van de aanleg in de vorm van het Quaestiusbos, ook bekend als Reigersbosje met een diepgelegen vijver in de vorm van een kikkervisje en in verbinding staand met de gracht; deze vijver met parkbosje ligt op een vergraven terp; houten bruggetje uit 1986. Rond de vijver een wandelpad met op het verste punt een verhoging met panoramisch uitzicht naar het westen over de akkers. Vergelijkbare verhogingen kunnen op twee uiterste plaatsen in de aanleg worden aangetroffen, namelijk in de noordelijke en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zuid-oostelijke hoek. Een sloot omgeeft de buitenplaats aan de noord-, oost- en zuidzijde.

Waardering:

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Schatzenburg is van algemeen belang:

- als zeldzaam en representatief voorbeeld van een midden 19de-eeuwse aanleg in landschapsstijl met behoud en integratie van oudere, formele kenmerken;
- wegens het belang van de aanleg voor de geschiedenis van de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur;
- wegens de nog vrij gaaf behouden gebleven structuur; - omdat er functioneel-ruimtelijke en historische relaties met de overige onderdelen van de buitenplaats bestaan.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 514000

Status rijksmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82693/69

Woonplaats* Dronryp
Gemeente* Waadhoeke
Provincie* Fryslân

Locatiennaam Dronrijp
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Dronrijp
Sectie* E
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 80

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3:

TOEGANGSHEK. Dubbel smeedijzeren hek met spijl- en regelwerk, de spijlen aan de bovenzijde in drie tanden gesplitst, om en om van verschillende hoogte; aan de buitenzijde van de in rode baksteen gemetselde pijlers uit omstreeks 1940 met gecementeerde bekroning zijn waaivormige smeedijzeren hek-elementen aangebracht, in uitvoering identiek aan het hek. In de linker pijler het opschrift "Schatzenburg" in de rechter "anno - 1698".

Waardering:

TOEGANGSHEK van algemeen belang want:

- het is ouder dan vijftig jaar; - het vormt een karakteristiek markeringspunt van de entree van de buitenplaats; - het heeft sierwaarde en vertegenwoordigt bouwhistorisch belang; - het beschikt over een functioneel-ruimtelijke en historische relatie met andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514001

Status rijksmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82693/54

*Woonplaats** Dronryp
*Gemeente** Waadhoeke
*Provincie** Fryslân

Locatiennaam Dronrijp
Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente** Dronrijp
*Sectie** E
*Kadastraal object**
Appartement aanduiding
Grondperceel 80

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4: TUINBEELD. Wit geschilderd tuinbeeld van Flora uit het laatste kwart van de 18de eeuw. De staande Flora heeft in de linkerhand een hoorn des overvloeds, gevuld met bloemen en in de rechterhand een tuiltje bloemen. Het beeld staat op een grijs geschilderde sokkel, links van het huis, aan de voorzijde.

Waardering:

TUINBEELD van algemeen belang wegens:

- de ouderdom en de kunstzinnige waarde; - de sierende en markerende plaats die het binnen de aanleg van de buitenplaats inneemt;
- de kenmerkende elegante vormgeving ten voeten uit, met Stand- en Spielbein; - de historische en symbolische band tussen het object en (de aard van) de buitenplaats.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie Tuinsieraad

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514002

Status rijksmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82693/40

Woonplaats* Dronryp
Gemeente* Waadhoeke
Provincie* Fryslân

Locatiennaam Dronrijp
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Dronrijp
Sectie* E
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 80

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5:

VOORMALIGE TUINMANSWONING ("HUISJE GIESING"). Bakstenen, wit geschilderde voormalige tuinmanswoning op rechthoekige plattegrond onder met pannen gedekt schilddak; kunststof goten op klossen. Gebouwd omstreeks 1846, gerenoveerd circa 1984 waarbij het metselwerk behouden bleef, de toegang verbreed is en de dakconstructie en -bedekking werden gerestaureerd. Sindsdien in gebruik als berging en verblijfsruimte voor hoveniers.

Waardering:

VOORMALIGE TUINMANSWONING van algemeen belang wegens:

- de ouderdom van het metselwerk; - de historische betekenis van het object voor de buitenplaats; - de functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Woningen en woningbouwcomplexen
Subcategorie Dienstwoning(K)
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument